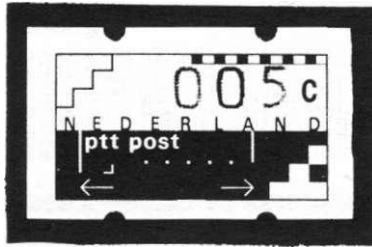

Waar gaat het heen?

Het vijftigste nummer van Novioposta is voor ons geen reden om alleen maar terug te blikken: bij dit jubileum kijken we om ons heen en geven we een overzicht van een aantal ontwikkelingen op ons verzamelgebied. De vorm die we hiervoor gekozen hebben, is de alfabetische. Niet om origineel te zijn: de vooraanstaande filatelist Mr. A. van der Flier ging ons hierbij voor in zijn standaardwerk 'Filatelie van A tot Z'. Maar als ordeningsprincipe voor de onderstaande losse observaties bleek het alfabet ook zeer bruikbaar.

J. Spijkerman

Automatisering en mechanisering spelen een grote rol bij de postverwerking. Ook bij de dienstverlening aan het publiek wordt hiervan gebruik gemaakt: er zijn automaten voor postzegelboekjes en voor frankeerstroken. Jammer genoeg staan de boekjes-automaten zelden buiten het postkantoor, zodat na sluitingstijd geen postzegels meer gekocht kunnen worden. En waar vind je nog een functionerende briefkaarten-automaat? Heel veel kennis over post-automatisering en -mechanisatie is te vinden bij leden.

Automaatstrook aanvullingswaarde 5 cent uit een van de ca. 50 automaten die herin der in het land opgesteld staan in postkantoren. Aan deze stroken wordt door de NVPH-catalogus geen aandacht besteed, hoewel ze alle kenmerken van echte postzegels vertonen van gespecialiseerde studiegroepen, van wie enkelen ook lid zijn van Noviopost.

Barcode of streepjescode is een vorm van codering die machinaal leesbaar is, bijvoorbeeld door een sorteermachine of met behulp van een leespen. Men komt dit soort codes op verschillende plaatsen tegen: op vrijwel ieder poststuk staan tegenwoordig de rood-oranje streepjes voor de sortering op postcode, maar een vorm van streepjescode wordt ook als identificatie gebruikt op pakketstickers (zie: Informatie). De eerste buitenlandse postzegels met barcode zijn ook al gesignaleerd.

B A D R E S D R A C

Bestemd voor geadresseerde

A 8884877

Van

NEderland

Ontvangstbevestiging
Verzekerd vervoer t.e.m.

VAN GEND & LOOS NEDERLAND

VERZENDERSADRES SPIJKERMAN TURFSTRAAT 41 NL 6811 HL ARNHEM	VERZENDERSADRES VERZENDADATUM : 19-09-95 ZENDINGREF. NR : 6811HL4 COLLO : 1 VAN 1 GEWICHT (KG) : 4 REBOURSCHEFEL : 0,00
---	--

11369404N6811HL000041

PTT GOBAL Aanvullende diensten.
A 8884877

JOH. DE WITLAAN 350
NL 6820 XA ARNHEM

ptt post

Pakket-service

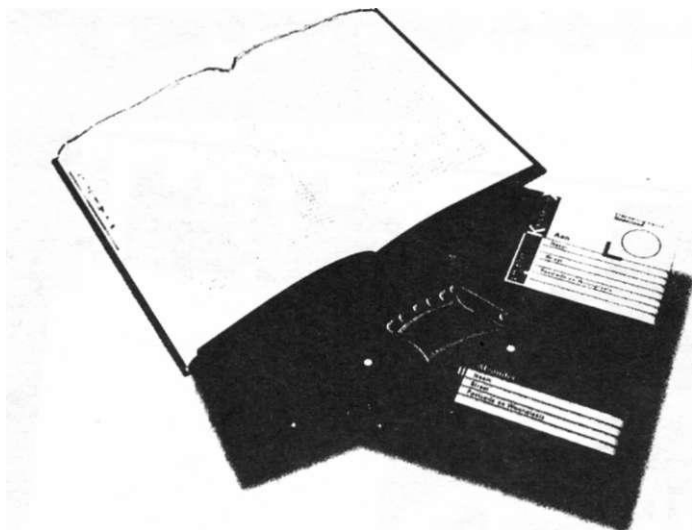
* 3S PP 22101884 *

Voorzijde van een poststuk met twee verschillende barcodes: Van Gend en Loos geeft met de streepjes achtereenvolgens het afzendenummer, de landcode, de postcode en het huisnummer van de geadresseerde weer; de pakket-service-sticker toont het identificatienummer van het pakket.

Cassettepost was een van de nieuwe diensten die de PTT de laatste jaren geïntroduceerd heeft. Hierbij ging het om een luchtkussentjes-envelop ('Frankering betaald') die voor 5 gulden te koop was, waarin men een audiocassette per kon versturen naar bestemmingen over de hele wereld.

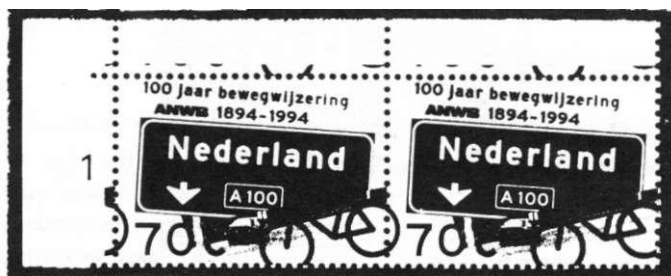
Recentere voorbeelden van voorgefrankeerde verpakkingen zijn flespost (inmiddels alleen nog ongefrankeerd verkrijgbaar), muziekpost, boekpost, kadopost en cosmeticapost. Bijzonderheid van de laatst genoemde diensten is, dat ze niet op het postkantoor, maar bij de slijter, platenwinkel etc, verkocht worden.

Het succes van deze postwaardestukken is wisselend (zie het artikel van B.Hellebrekers in De Postzak nr 176). Voor de verzamelaar is het nog de vraag hoe je deze poststukken in een verzameling onderbrengt.

De boekpost-verpakking is groot genoeg voor een stevig boek, maar te volumineus voor in het album.

Doorlopers zijn bij Nederlandse postzegels geen uitzondering meer. Sinds de befaamde 'koetjes' hebben ontwerpers deze vondst vaak toegepast. Zie bijvoorbeeld het fietsje op de ANWB-zegel van 1994 en de zaag en troffel op de NVOB-zegel van 1995. Nu albumfabrikanten geen ruimte meer reserveren voor doorlopers, lijkt de interesse van verzamelaars ook verminderd.

Het 'fietsje' op NVPH-nummer 1616.

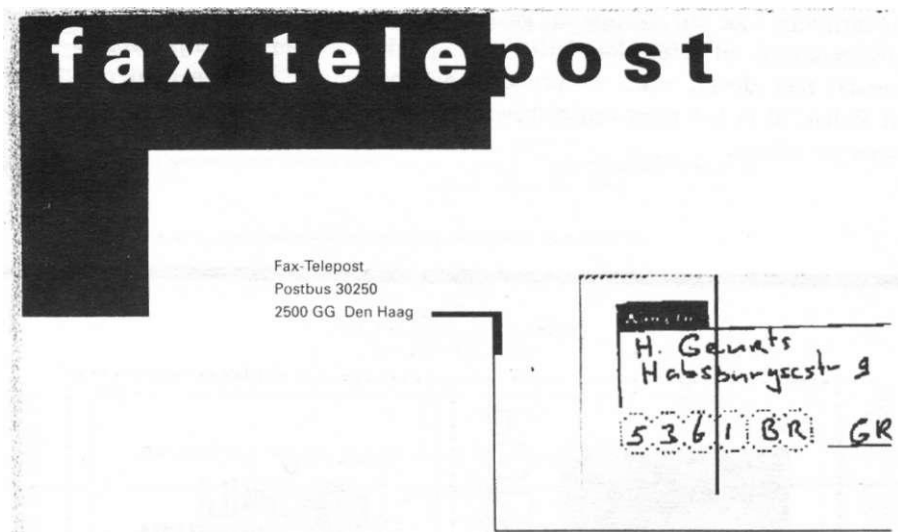
Ecubrief. Er zijn veel verzamelaars van postzegels en veel verzamelaars van munten. Een produkt dat beide groepen aanspreekt moet dus wel een succes worden, dacht men klaarblijkelijk bij de PTT. En zo ontstond de ECU-brief: een envelop met een postzegel en een munt erop geplakt. En de Telebrief: postzegel en telefoonkaart samen op een envelop. We wachten met spanning op de Flippo-brief.

Deze telebrief kostte f 8,75.

Fax-telepost is een nieuwe variant van de reeds langer bestaande Faxpost. De afzender stuurt zijn fax naar een centraal punt, waar de fax afgedrukt wordt op speciaal papier en automatisch in een venster-envelop wordt gestopt, om vervolgens per exprespost naar de geadresseerde te worden verzonden. Om de adressering precies achter het venster van de envelop geplaatst te krijgen, wordt bij Fax-telepost gebruik gemaakt van een standaard-voorblad met postcodekader.

Faxbezitters vragen zo'n voorblad telefonisch aan en krijgen het vervolgens via hun eigen fax-apparaat toegestuurd.

Het speciale voorblad voor Fax-telepost

Grootformaatzegels worden wat minder bijzonder. De afgelopen jaren zagen we 'Honderd jaar Oranjevrouwen' (1990), 'WK Voetbal' en 'KPN naar Beurs' (beide 1994); dit jaar een serie van drie zegels in een formaat van 3 x 4,5 cm., waaronder de fraaie 'Blauwe Mauritius', en onlangs nog de emissie '100 jaar cabaret'.

De 'Blauwe Mauritius'

Holografie is een druktechniek die niet alleen op bankpasjes en dergelijke, maar ook op postzegels spectaculaire resultaten te zien geeft. Een uitgebreide beschrijving van dit fenomeen gaven we reeds in Novioporta nummer 37 (overgenomen uit 'Het Noorderlicht'). Reproducties van dergelijke zegels zijn meestal zeer slecht, maar we proberen het toch maar, met een hologramzegel uit Polen, al is het maar om te bewijzen dat holografie een krachtig wapen is tegen vervalsers.

Pools blokje met holografische vlinderzegel, uitgegeven ter gelegenheid van de expositie Phila Nippon '91.

Informatie over postpakketten kan men tegenwoordig telefonisch verkrijgen. Als je een speciaal telefoonnummer belt en het nummer noemt van het betreffende pakket, krijgt je binnen enkele seconden te horen waar het poststuk zich bevindt of dat het al is bezorgd. Nummering van postpakketten vindt plaats met streepjescode op pakketstickers of -zegels.

Streepjescode sticker (goed bewaren)

ptt post

Voor vragen over uw pakket kunt u bellen met **06-0570** (gratis)

U krijgt direct antwoord als u het nummer van uw pakket noemt

Dit nummer is

3S PP 17208523

Het pakket is verzonden aan

Dupont
(naam geadresseerde invullen)

Plak deze streepjescode op de voorzijde (adreszijde) van uw pakket

PS 6003

Uitsluitend voor pakketten met een bestemming binnen Nederland

De verzender van een postpakket kan met het pakketnummer op dit sticker-velletje informatie opvragen. De sticker zelf is op het pakket geplakt, zie afbeelding B.

Jaartallen staan sinds 1985 op alle niet-permanente Nederlandse postzegels. Op de velrand treft men sinds 1988 de datum 'Aanvang verkoop'; bovendien wordt sinds vorig jaar met een inkjetprinter de drukdatum op de velrand gespoten. In Frankrijk vormen hoekstukken met jaartallen een geliefd verzamelgebied; in Nederland is dit vooral het terrein van de Studiegroep Velrandbijzonderheden.

Hoekvelrand van Franse grootverbruikerszegel uit 1987.

Kindervelletjes is een uitdrukking die buiten de filatelie soms wat vreemd overkomt. 'Velletjes kinderzegels' is een goed alternatief. Ook 'Kinderblokjes' zou kunnen, maar 'blokjes' zouden we als term liever reserveren voor zegels uit de reeks 'Natuur en milieu', zoals de 160 cent Icarusblauwtje uit 1993, de 160 cent Roggelelie uit 1994 en de 160 cent Wespendif van dit jaar.

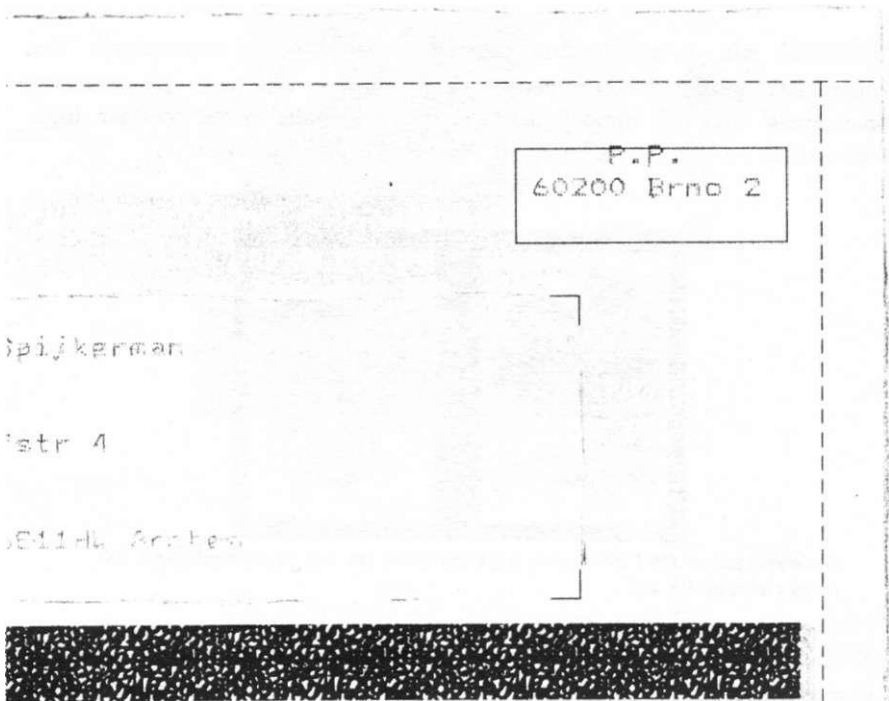
Combinatie uit 'Kindervelletje'

Loketstroken waren het onderwerp van een extra editie van Novioпоста in 1986. Deze gedegen studie van Jos M.A.G. Stroom e.a. is nog steeds het lezen meer dan waard. Voor degenen die niet zozeer geïnteresseerd zijn in 'mooie' zegels, vormen loketstroken een interessant verzamelgebied. Nog even als herinnering: loketstroken zijn op het eerste gezicht moeilijk te onderscheiden van frankeermachine-afdrukken, maar ze hebben een belangrijk kenmerk: de uuraanduiding.

Loketstrook Amsterdam Oosterdokskade

Mailing is een marketingterm voor een grote zending geadresseerd reclame-drukwerk. Mailings van 100.000 poststukken zijn geen uitzondering, zodat het voor de afzender de moeite loont om per poststuk geen cent teveel te betalen. Dat bereikt men door te onderhandelen met de PTT (zie ook: Quantumkorting), maar soms ook door gebruik te maken van verzending vanuit landen met lagere posttarieven. Ongelofelijk maar waar: een omweg via Oost-Europa kan een aanzienlijk voordeel betekenen voor de afzender, terwijl het uiteindelijk toch de Nederlandse Post is die de stukken op de juiste adressen bezorgt.

Mailing van een Nederlandse afzender naar Nederlandse geadresseerden, verzonden vanuit Brno (destijds nog Tsjechoslowakije).

Nobelprijs! een geliefd thematisch onderwerp, ook binnen Novio-post. De Nederlandse PTT heeft al drie reeksen zegels met afbeeldingen van Nobelprijs-winnaars uitgegeven (in 1991, 1993 en 1995). Op een zegel met de nieuwste Nederlandse laureaat, Crutzen, zullen we nog wel even moeten wachten.

Nobelprijswinnaar voor Economie Dr. Jan. Tinbergen

Ouderen zijn de laatste drie jaar het thema van de Zomerzegels. Een terecht keus, gezien de toenemende 'vergrijzing' in ons land. De benaming 'Zomerzegels' lijkt ook minder juist voor postzegels die in het voorjaar uitgebracht worden en in de zomer nergens meer verkrijgbaar zijn.

Ouderenzegel uit 1993 in respectievelijk offsetdruk (uit vel) en rotatiediepdruk (uit postzegelboekje PB 48).

Pakketzegels vormen een nieuw onderdeel van de filatelie. Ze combineren de functies van postzegel, adreslabel en pakket-identificatie, vandaar dat er onenigheid is over de categorie waartoe ze behoren. Pakketzegels zijn er voor pakketten van vier gewichtsklassen: respectievelijk t/m 1, 5 10 en 25 kilogram. Ze worden los verkocht, maar ook in boekjes van vijf of tien stuks, waarbij een kleine korting verleend wordt. Postfris-verzamelaars zullen terugschrikken voor de hoge prijs: de hoogste waarde kost los momenteel f. 17,25. Wie compleetheid nastreeft, moet bovendien de achterzijde van de stickervelletjes in de gaten houden: deze wordt regelmatig met nieuwe reclame-aanbiedingen bedrukt.

Het pakket is verzonden aan: • • • •

Naam _____ Plaats _____

Dit gedeelte goed bewaren. Voor vragen over uw pakket kunt u bellen met **06-0417** (gratis). U krijgt direct antwoord als u het nummer van uw pakket noemt. Dit nummer is *** 3S PSZD 037604 ***

Dit gedeelte bewaren

○ ○ ○ ○

Pakketzegel

AVC

Frankering betaald
Nederland

25

t/m kilo

pakket-service Alleen voor verzending binnen Nederland

*** 3S PSZD 037604 ***

Aan: _____

Naam _____

Straat _____

 Plaats _____

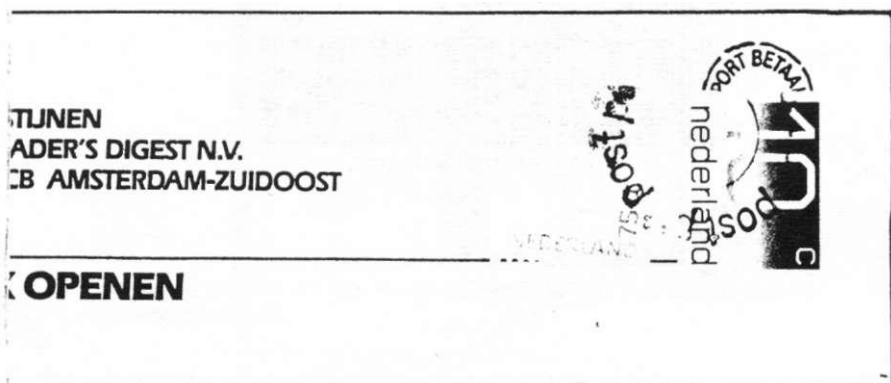
Pakketzegel voor de hoogste gewichtsklasse

Quantumkorting geeft de Post voornamelijk aan grootverbruikers. In sommige landen zijn daar zelf speciale postzegels voor. Maar de particulier krijgt een enkele keer ook korting: denk aan de Kerstzegels en aan de boekjes met pakketzegels. De tendens om postzegels niet meer per stuk te verkopen, maar in velletjes van tien stuks, levert de klant voorlopig nog geen financieel voordeel op.

Amerikaanse zegels voor grootverbruikers (bulk rate) met merkwaardige frankeerwaarden, waarin korting verwerkt zit

Rolzegels voor grootverbruikers onderscheiden zich van normale loketrolzegels door de afwijkende nummering op de keerzijde en - in gebruikte vorm - door de versnijdingen die ontstaan bij de machinale verwerking van deze zegels. Rolzegels bestaan er in allerlei waarden; ook de momenteel veel gevraagde 75 cent Beatrix-inversie is als rolzegel uitgebracht. De zegel is bijvoorbeeld geplakt door grootverbruiker Reader's Digest.

Mailing Reader's Digest (juli 1991), gefrankeerd met rolzegels.

Service lijkt af en toe een verouderd begrip. Sommige diensten van PTT--Post zijn echter zeker als service te beschouwen. We denken hierbij speciaal aan de tweede bezorging van pakketten na 18.00 uur, in het geval dat de geadresseerde overdag niet thuis was. Verzamelaars van poststukken bewaren het poststuk (voorzien van 'geen gehoor'-sticker) in combinatie met het kennisgevingsformulier dat bij de eerste aanbieding door de postbode wordt achtergelaten.

ptt post

Kennisgeving

Geachte mevrouw/mijnheer

J. Spylberman

Op 19/19 (datum) trof ik u niet thuis.

Bestelservice

Ik heb een voor u bestemde zending daarom helaas niet kunnen uitreiken.

De zending wordt opnieuw bij u aangeboden:

vanavond tussen 18.00 - 21.00 uur

maandag overdag

Afhaalservice

Ik heb uw verzoek om een pakje af te halen, daarom helaas niet kunnen uitvoeren.

Het pakje dat u wilt versturen, kunt u afgeven op een postvestiging.

Met vriendelijke groeten,

Uw postbode,

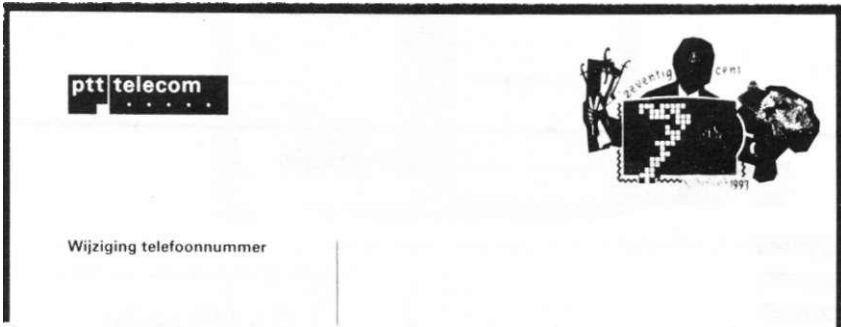
[Handwritten signature]

ptt post b.v. reg.nr. 124700 k.v.k. 's-gravenhage

P 2260-1 (versie 0193) - 44687

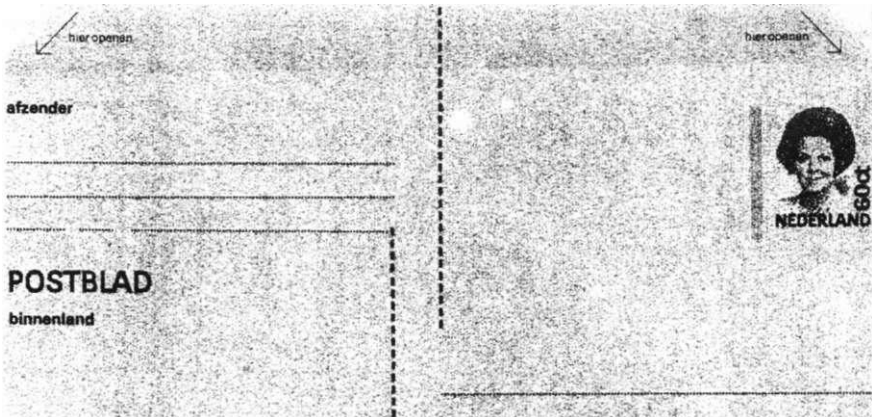
Kennisgevingsformulier

Telecom-briefkaart: een briefkaart die door PTT-Telecom verstrekt wordt aan telefoon-abonnees van wie het nummer buiten hun schuld om gewijzigd moet worden. Gebruikt komt men ze zelden tegen. Daar had met de grote omnummer-actie van 10 oktober verandering in kunnen komen, als deze kaarten verstrekt zouden zijn aan iedereen die toen een nieuw telefoonnummer gekregen heeft! Overigens vinden de drie Telecom-briefkaarten een soort voorloper in het 'Formulier voor kennisgeving van telefoonnummer' uit 1939, dat evenmin aan de loketten te koop was, maar door de gebruiker besteld (en betaald) moest worden.

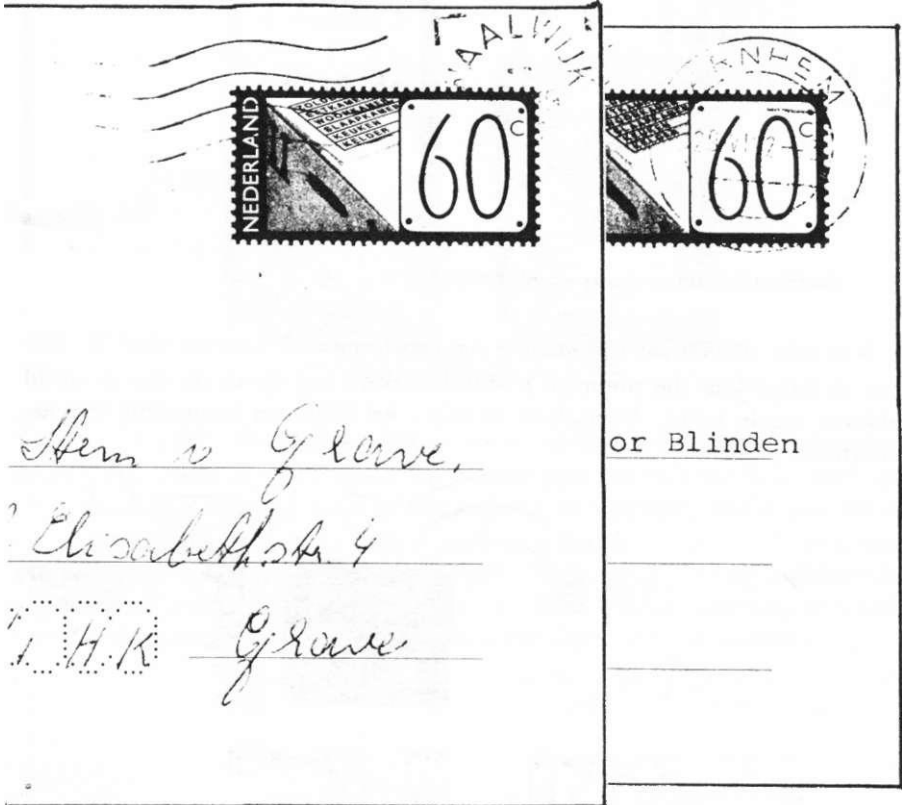
De Telecom-briefkaart (1993)

Uitgiftebeleid. Er zijn genoeg landen die (nog) meer postzegels per jaar uitgeven dan Nederland. Van de 'serieuze' landen doen Duitsland en Frankrijk ongetwijfeld een grotere aanslag op de beurs van de verzamelaar. Op het gebied van de postwaardestukken is er in Nederland sprake van een verschraving: de briefkaart buitenland is uit het assortiment genomen vanwege de geringe vraag en ook het binnenlands postblad bestaat niet meer. Dat laatste is vreemd: men kreeg als het ware postzegel plus briefpapier en envelop voor minder dan de prijs van een losse zegel. Onbegrijpelijk dat dat de doorgaans zuinige Nederlanders niet aansprak!

Het laatste postblad voor binnenlands gebruik (1986-1991)

Verhuiskaart is de populaire term voor het 'formulier voor adreswijziging'. Men kan de kaart tegenwoordig door de PTT aan de achterzijde laten bedrukken met de oude en nieuwe adresgegevens. De bedrukte kaarten hebben een ander formaat dan de onbedrukte, doordat ze uit A4-vellen worden gesneden die bedrukt zijn met behulp van een laserprinter. Zie ook het artikel in Noviposta nummer 44.

De twee formaten van de verhuiskaart: rechts de 'A4'-kaart

Waarde-aanduidingen zie je steeds minder op postwaarden. Op postzegels worden ze vervangen door letters of gewichtsklasse-aanduidingen. Op postwaardestukken verschijnt steeds vaker de term 'Port betaald'. Vergelijk het vorige luchtpostblad buitenland van 120 cent met het nieuwe, dat momenteel een waarde vertegenwoordigt van f. 1,30.

Luchtpostblad met en zonder waarde-aanduiding

X is in elke alfabetische opsomming een probleemgeval. Daarom staat 'X' hier voor de balpenkras die sommige postmedewerkers nog steeds op ongestempeld gebleven zegels zetten. Voorschrift of niet - het blijft een vermindering van het betreffende poststuk.

Poststuk met penvernietiging

Y-perforaat en **G-perforaat** zijn aanduidingen voor combinaties van formaat en tanding zoals die bij moderne Nederlandse zegels voorkomen. De technische details zijn o.a. te vinden in de rubriek 'Verzamelgebied Nederland' van R.C. Bakhuizen van den Brink in het Maandblad van januari 1995. Ook verzamelaars die minder in de technische kant van de postzegelproductie geïnteresseerd zijn, kunnen deze rubriek trouwens niet missen.

Kinderzegel 1994 in twee perforaten

Zelfklevend. Het gemak dient de mens, vandaar dat gegomde postzegels steeds meer verdwijnen ten koste van zelfklevende exemplaren. Nederland wil er blijkbaar nog niet aan, maar in Frankrijk en de Verenigde Staten gaat het al om grote aantallen. Bij de nieuwe Amerikaanse perzik en peer-zegels is sprake van een totale oplage van 1,4 miljard zegels. Vaak brengt men bij zelfklevende zegels een of andere vorm van perforatie aan. Daar is geen technische noodzaak voor, maar verzamelaars zien nu eenmaal liever zegels met een kartelrand.

Frankrijk: zelfklevende Marianne-zegel, ongetand en met pseudo-landing